

ANG HULING BUWAN

AKLAT I

Ang Gintong Tandang

QOHELETH III

LIBRENG SAMPLE · KABANATA 1 AT 2

Libreng sample ng *Ang Gintong Tandang*, Aklat I ng *Ang Huling Buwan*.

© 2026 Qoheleth III. Nakalaan ang lahat ng karapatan. Malayang maibabahagi ang sample na ito nang buo at walang binago. Hindi ito maaaring ipagbili o kopyahin sa ibang anyo nang walang nakasulat na pahintulot.

Ito ay isang akdang kathang-isip na hango sa mga epiko ng Pilipinas. Ang mga diyos, bayani at bayan ng mga epikong iyon ay bahagi ng mga buhay na kultura; ang kuwentong ito ay isa lamang sa maraming muling pagsasalaysay.

Inilathala ng Golden Boy Labs · goldenboylabs.app

N I L A L A M A N

UNANG BAHAGI: ANG DALAMPASIGAN NG NALBUAN

- 1 **Ang Huling Awit** NASA SAMPLE NA ITO
- 2 **Ang Tandang sa Bato** NASA SAMPLE NA ITO
- 3 Ang Mandirigmang Itinakwil
- 4 Ang Berkakan
- 5 Ang mga Buto sa Buhangin
- 6 Bayaning Walang Panahon

IKALAWANG BAHAGI: ANG BUNDOK NG MGA DIWATA

- 7 Makiling
- 8 Ang Tanikala ng Higante
- 9 Ang Utang ni Banaag
- 10 Ang Gubat ng Bato
- 11 Ang Kabilang Bersyon
- 12 Ang Unang Pagkatalo

IKATLONG BAHAGI: ANG IBALON

- 13 Ang Lupain ng mga Halimaw
- 14 Si Oryol
- 15 Si Rabot
- 16 Ang Unang Paglamon
- 17 Ang Pagtataksil
- 18 Ang Awit na Walang Wakas

IKAAPAT NA BAHAGI: ANG GABI NG EKLIPSE

- 19 Pagbabalik sa Nalbuan
- 20 Ang Pagtitipon ng mga Bayan
- 21 Ang Gabi ng mga Gong
- 22 Si Lam-ang Laban sa Dagat
- 23 Ang Kapalit ng Gunita
- 24 Ang Tandang sa Madaling-araw

KABANATA 1

Ang Huling Awit

Sa gabing iyon, namumula ang buwan na parang sugat na hindi pa natutuyo.

Nakaupo si Hiraya sa sahig na kawayan ng bahay ng kanyang lola, ang mga tuhod ay nakadikit sa dibdib, habang ang hangin mula sa dagat ay pumapasok sa mga siwang ng dingding na pawid. Sa labas, naririnig niya ang mga kapitbahay na naghahanda ng mga gong at kaldero. Ganoon ang ginagawa sa Nalbuan tuwing namumula ang buwan: naglalabas ng lahat ng bagay na kayang mag-ingay, dahil ang tanging takot ng Bakunawa ay ang tinig ng mga tao.

"Muli," sabi ni Apo Sinang. "Mula sa dalampasigan."

Nakapikit ang matanda. Matagal nang hindi niya kailangang dumilat upang makita. Ang kanyang mukha ay parang lambat na pinatuyo ng araw, puno ng mga linya at buhol, at ang kanyang buhok ay kasimputi ng bula ng alon. Siya ang huling babaylan ng Nalbuan. Si Hiraya ang kanyang huling estudyante.

Huminga si Hiraya at nagsimulang umawit.

*Sa buhanginan ng Nalbuan, kung saan bumabalik ang tubig,
inilatag ang mga buto ng bayaning nilamon ng dagat.
Tinakpan ng tapis, binantayan ng gabi,
at tumilaok ang tandang, at tumahol ang aso,
at ang mga buto ay naalala ang laman.*

Habang umaawit siya, naramdaman niya ito: ang init na umaakyat mula sa kanyang sikmura patungo sa kanyang lalamunan, ang bigat ng mga salitang mas matanda pa sa bahay na ito, sa nayong ito, sa mga puno ng niyog na nakapalibot dito. Ito ang *gunita*. Ang buhay na alaala ng isang bayan, dumadaloy sa isang katawang sapat ang lakas upang pasanin ito.

At naramdaman din niya ang kapalit.

Isang maliit na bagay lamang. Isang hapon noong bata pa siya, nang turuan siya ng kanyang ama kung paano lumangoy sa ilalim ng alon. Ang lasa ng alat sa kanyang bibig. Ang tawa ng kanyang ama. Ang kulay ng kanyang ama. Habang inaawit niya ang huling taludtod, naramdaman niyang lumabo ang alaalang iyon, parang bakas ng paa sa buhangin na dinaanan ng alon, hanggang sa ang natira na lamang ay ang kaalamang may ganoong hapon minsan, ngunit hindi na kung ano ang itsura nito.

Tumigil siya. Basa ang kanyang mga pisngi.

"Mahusay," bulong ni Apo Sinang. "Ano ang kinuha nito?"

"Ang aking ama. Isang hapon kasama siya."

Tumango ang matanda nang dahan-dahan, na parang nagbibilang. "Mababayaran iyan. Ang mga hapon ay marami."

"Hindi ko na maalala ang kanyang mukha, Apo."

"Kung gayon, inaalala mo siya sa ibang paraan." Iminulat ni Apo Sinang ang kanyang mga mata, at sa liwanag ng ilawang langis, nakita ni Hiraya na puno rin ito ng luha. "Iyan ang hindi nila itinuturo sa iyo tungkol sa pagiging babaylan, anak. Hindi ito tungkol sa kung gaano karami ang naaalala mo. Ito ay tungkol sa kung ano ang handa mong kalimutan para sa iba."

Sa labas, nagsimulang tumunog ang unang gong. Mahina pa ito, isang pagsubok lamang, ngunit sumagot ang isa pa mula sa

kabilang dulo ng nayon, at isa pa, hanggang sa ang buong Nalbuan ay humuhuni na parang isang malaking puso.

"May isa pang taludtod," sabi ni Apo Sinang.

Napatitig si Hiraya. "Natapos na natin ang epiko. Bumangon si Lam-ang. Nagpakasal sila ni Ines Kannoyan. Iyon ang wakas."

"Iyon ang wakas na inaawit natin." Hinawakan ng matanda ang kamay ni Hiraya. Malamig ito, kahit mainit ang gabi. "Hindi lahat ng bahagi ng isang epiko ay inaawit nang malakas. May mga taludtod na ipinapasa lamang mula sa isang babaylan sa isa, kapag handa na siya. O kapag wala nang ibang pagpipilian."

"Alin po sa dalawa ito?"

Hindi sumagot si Apo Sinang. Sa halip, inilapit niya ang kanyang bibig sa tainga ni Hiraya at nagsimulang umawit, napakahina na halos hindi na ito marinig sa ilalim ng tunog ng mga gong.

*At nang dumating ang ikapitong gabi ng gutom,
bumalik ang bayani sa bibig ng dagat.*

*Hindi dahil siya ay natalo,
kundi dahil may utang ang dagat sa kanya.*

Hanapin ang tandang na hindi tumatanda.

Hanapin ang batong hindi inaabot ng alon.

Naramdaman ni Hiraya ang mga salita na pumapasok sa kanya, mas mabigat kaysa anumang inawit niya noon. Ang mga ito ay hindi lamang mga taludtod. May mga larawan sa loob nito: isang dalampasigang may itim na buhangin, isang tandang na kumikinang na parang ginto sa liwanag ng buwan, at isang bagay sa ilalim ng tubig, napakalaki, napakatanda, na nagbubukas ng isang mata.

"Apo," sabi niya, "ano ito?"

Ngunit napatigil ang tanong sa kanyang bibig, dahil biglang tumahimik ang mga aso.

Sa Nalbuan, laging may tumatahol na aso. Tumatahol sila sa mga alimango sa buhangin, sa mga mangingisdang umuuwi sa hatinggabi, sa hangin mismo. Ang katahimikan nila ay mas nakakatakot kaysa anumang ingay.

Kasunod nito, tumahimik din ang mga gong.

Hindi lahat nang sabay. Isa-isa, mula sa pinakamalayong dulo ng nayon, parang mga kandilang hinihipan ng hangin. Ang huling gong ay tumunog nang isang beses pa, napakalakas, at pagkatapos ay wala na.

Tumayo si Apo Sinang. Sa unang pagkakataon sa loob ng maraming taon, nakita ni Hiraya na mabilis siyang kumilos.

"Ang mga Pipi," sabi ng matanda.

Narinig na ni Hiraya ang pangalang iyon, sa mga kuwentong ibinubulong ng mga mangangalakal na dumadaan sa Nalbuan. Mga kawal na naglilingkod sa isang taong tinatawag nilang Manlilimot. Mga lalaki at babaeng isinuko ang sarili nilang mga pangalan kapalit ng kapangyarihan, at dahil walang pangalan, wala ring tinig. Hindi sila sumisigaw sa labanan. Hindi sila humihingi ng awa. At ayon sa mga kuwento, hinahanap nila ang mga babaylan.

"Akala ko mga kuwento lang sila," bulong ni Hiraya.

"Lahat ng bagay ay kuwento, hanggang sa kumatok sila sa iyong pinto." Lumuhod si Apo Sinang sa sulok ng bahay at inalis ang isang tabla sa sahig. Sa ilalim nito ay may isang maliit na bayong na hinabi mula sa pandan. Iniabot niya ito kay Hiraya. "Kunin mo ito. Huwag mong bubuksan hanggang makarating ka sa bato."

"Anong bato? Apo, hindi kita iiwan..."

"Makinig ka sa akin." Hinawakan ng matanda ang mukha ni Hiraya sa pagitan ng kanyang dalawang kamay. "Hindi ka nila hinahanap dahil babaylan ka. Napakarami nang babaylan ang napatay nila. Hinahanap ka nila dahil ikaw na lamang ang

nakaaalam ng taludtod na iyon. Ako, at ngayon ikaw. Kapag namatay tayong dalawa ngayong gabi, mamamatay rin si Lam-ang. Hindi sa paraang namamatay ang mga tao. Sa paraang namamatay ang mga kuwento. Wala nang makakaalala na minsan siyang nabuhay."

May tumunog sa labas: hindi mga yabag, kundi ang kawalan ng mga yabag. Ang katahimikan ng mga taong marunong maglakad nang hindi naririnig.

"Pumunta ka sa bakawan," sabi ni Apo Sinang. "Sundan mo ang tubig patungong hilaga hanggang sa dulo ng buhangin, kung saan itim ang lupa at hindi umaabot ang alon. Hanapin mo ang tandang."

"Paano po kayo?"

Ngumiti ang matanda. Ito ang pinakamalungkot na ngiting nakita ni Hiraya sa buong buhay niya.

"Ako," sabi ni Apo Sinang, "ay aawit."

Lumabas si Hiraya sa likod ng bahay, sa butas sa dingding na ginagamit niya noong bata pa siya para tumakas papunta sa dagat. Bumagsak siya sa malamig na buhangin, ang bayong ay mahigpit na nakayakap sa kanyang dibdib, at tumakbo patungo sa madilim na hanay ng mga bakawan.

Hindi siya lumingon. Iyon ang itinuro sa kanya. Ngunit narinig niya.

Narinig niya ang pinto ng bahay na bumukas nang walang tunog ng sipa o sigaw. Narinig niya ang katahimikan ng mga Pipi na pumapasok. At pagkatapos ay narinig niya ang tinig ng kanyang lola, matanda at basag, na nagsimulang umawit.

Hindi ito ang awit ng muling pagkabuhay. Ito ang awit ng digmaan. Ang bahagi ng epiko kung saan si Lam-ang, isang batang lalaking ilang buwan pa lamang, ay humawak ng sibat at naglakad

patungo sa mga bundok upang ipaghiganti ang kanyang ama. Ang bahaging inaawit lamang kapag kailangan ng lakas ng isang hukbo.

Nakita ni Hiraya ang liwanag sa likod niya bago pa man niya ito maramdaman. Isang gintong kislap na lumabas sa bawat siwang ng bahay ng kanyang lola, napakaliwanag na nagbigay ito ng anino sa bawat puno ng bakawan sa harap niya. Narinig niya ang tunog ng mga bagay na nababasag, ng mga katawang bumabagsak, at, sa unang pagkakataon, ng tinig ng isa sa mga Pipi: isang sigaw na walang salita, parang tinig ng isang taong nakalimot na kung paano magsalita ngunit hindi pa nakalilimot kung paano masaktan.

At sa ilalim ng lahat ng iyon, ang awit. Lumalakas. Lumalakas.

Pagkatapos ay humina.

Narinig ni Hiraya ang tinig ng kanyang lola na nag-aalinlangan sa gitna ng isang taludtod, parang isang taong umakyat sa hagdan sa dilim at biglang hindi na makita ang susunod na baitang. Alam niya kung ano ang ibig sabihin noon. Ang gunita ay may hinihinging kapalit, at ang awit ng digmaan ay ang pinakamahal sa lahat. Kumukuha ito ng mga alaala nang mas mabilis kaysa kayang ibigay ng sinuman.

Huminto si Hiraya sa gilid ng bakawan, ang tubig ay hanggang tuhod na. Hindi niya napigilan ang sarili. Lumingon siya.

Nakatayo si Apo Sinang sa pintuan ng kanyang nasusunog na bahay, nakaharap sa tatlo pang Pipi na nakatayo sa buhangin. Ang kanyang buhok ay nakalugay, at ang gintong liwanag ay kumikislap pa rin sa kanyang balat, ngunit humihina na ito, parang бага na nawawalan ng hangin. Tumigil siya sa pag-awit. Tumingin siya sa paligid, sa nasusunog na nayon, sa mga tahimik na kawal, sa dagat at sa pulang buwan sa itaas nito, na parang nakikita niya ang lahat ng iyon sa unang pagkakataon.

Pagkatapos ay tumingin siya sa direksyon ng bakawan. Kay Hiraya.

Hindi alam ni Hiraya kung nakikita siya ng kanyang lola sa dilim. Ngunit narinig niya ang huling sinabi nito, malinaw na dinala ng hangin mula sa dagat:

"Sino ka, anak? Bakit ka umiiyak?"

Pagkatapos ay gumalaw ang mga Pipi.

Tumakbo si Hiraya sa tubig hanggang hindi na niya maramdaman ang kanyang mga paa. Tumakbo siya hanggang ang liwanag ng nasusunog na Nalbuan ay naging isang maliit na kislap sa likod niya, at pagkatapos ay wala na. Tumakbo siya hanggang ang tanging tunog na natira ay ang kanyang paghinga, ang alon, at ang kanyang sariling tinig na paulit-ulit na bumubulong ng lihim na taludtod, para hindi niya ito makalimutan.

Hanapin ang tandang na hindi tumatanda.

Hanapin ang batong hindi inaabot ng alon.

Walang tumunog na gong sa Nalbuan sa natitirang bahagi ng gabing iyon.

Sa itaas, lalong namula ang buwan.

At sa malayong bahagi ng dagat, sa lugar kung saan walang mangingisdang naglalakas-loob na pumunta, may isang bagay na napakalaki ang dahan-dahang gumalaw sa ilalim ng tubig, at ang alon na nilikha nito ay umabot sa dalampasigan makalipas ang isang oras, banayad, halos parang isang buntong-hininga.

Ang Tandang sa Bato

Sumikat ang araw na parang walang nangyari.

Ito ang unang bagay na nagpagalit kay Hiraya: ang kawalang-pakialam ng umaga. Ang langit ay naging kulay-rosas, pagkatapos ay kulay-ginto, pagkatapos ay ang karaniwang bughaw ng tag-araw. Ang mga ibon sa bakawan ay nagsimulang magdaldalan. Ang mga alimango ay lumabas sa kanilang mga butas at tumakbo nang patagilid sa basang putik. Para bang hindi nasunog ang isang buong nayon kagabi. Para bang hindi nakalimutan ng isang matandang babae ang mukha ng sarili niyang apo bago siya namatay.

Naglakad si Hiraya sa tubig hanggang sa hindi na niya kayang maglakad, at pagkatapos ay naglakad pa rin. Ang kanyang mga paa ay sugatan ng mga ugat ng bakawan at ng matatalim na kabibe. Ang kanyang saya ay punit hanggang tuhod. Ang bayong na ibinigay sa kanya ni Apo Sinang ay nakasabit sa kanyang balikat, mabigat sa paraang hindi niya maipaliwanag. Hindi ito mabigat sa timbang. Mabigat ito na parang isang pangako.

Hindi niya ito binuksan. *Huwag mong bubuksan hanggang makarating ka sa bato.*

Sa tanghali, natapos ang bakawan.

Ang dalampasigan sa hilaga ng Nalbuan ay iba sa lahat ng dalampasigang nakita ni Hiraya. Ang buhangin dito ay itim, pinong-pino na parang abo, at kumikinang sa araw na parang may mga bubog ng salamin sa loob nito. Walang puno ng niyog. Walang bahay. Walang bakas ng tao. Tanging ang itim na buhangin, ang bughaw na dagat, at, sa dulo ng dalampasigan, isang mataas na burol ng bato na umaabot nang malayo sa tubig na parang daliri ng isang higitang nakaturo sa abot-tanaw.

Napansin ni Hiraya ang isang kakaibang bagay habang naglalakad siya patungo roon. Malakas ang hangin, at mataas ang alon. Humahampas ito sa buhangin at umaabot hanggang sa paanan ng mga bundok sa likod. Ngunit sa paligid ng burol ng bato, sa isang malaking bilog, ang buhangin ay tuyo. Ang mga alon ay dumarating, umaabot sa gilid ng bilog na iyon, at umuurong, na parang may pader na hindi nakikita.

Ang batong hindi inaabot ng alon.

Nagsimulang tumakbo si Hiraya, kahit sumisigaw ang kanyang mga paa.

Ang una niyang nakita ay ang aso.

Nakahiga ito sa paanan ng burol, sa lilim ng isang malaking bato. Napakatanda na nito. Ang balahibo nito ay kulay-abo na parang abo ng apoy na matagal nang namatay, at ang mga mata nito ay malabo at maputi. Ngunit nang lumapit si Hiraya, itinaas nito ang ulo at tumingin nang direktso sa kanya, at sa sandaling iyon, nagkaroon si Hiraya ng kakaibang pakiramdam na matagal na siyang hinihintay nito.

Hindi ito tumahol. Tumayo lamang ito, dahan-dahan, na parang masakit ang bawat kasukasuan, at naglakad paakyat sa burol. Lumingon ito nang isang beses, na parang nagtatanong kung susunod siya.

Sumunod siya.

Sa itaas ng burol ay may isang bunton ng mga batong maingat na pinagpatong-patong, mga hanggang dibdib ang taas. Ang mga bato ay itim din, makinis na parang hinasa ng tubig sa loob ng daan-daang taon, at ang bawat isa ay may nakaukit na marka. Lumapit si Hiraya at hinawakan ang isa. Baybayin. Ang lumang sulat ng kanyang mga ninuno, na halos wala nang marunong bumasa ngayon.

Binasa niya ito nang dahan-dahan, dahil itinuro ito sa kanya ni Apo Sinang noong bata pa siya, sa mga gabing walang ibang gagawin.

Lam-ang.

At sa tuktok ng bunton, nakatayo na parang isang hari sa kanyang trono, ay ang tandang.

Hindi pa nakakita si Hiraya ng tandang na tulad nito. Hindi ito simpleng dilaw o pula. Ang bawat balahibo nito ay ginto, tunay na ginto, na kumikinang sa liwanag ng araw na parang mga barya. Ang palong nito ay pula na parang dugo, at ang buntot nito ay mahaba at kumikislap ng berde at bughaw tuwing gumagalaw ito sa hangin. Ang mga mata nito ay itim at matalas, at nakatingin ang mga ito kay Hiraya nang may katalinuhang hindi dapat taglay ng isang ibon.

"Ikaw," bulong ni Hiraya. "Ikaw ang tandang na hindi tumatanda."

Ikiniling ng tandang ang ulo nito, na parang nag-iisip.

Naalala ni Hiraya ang epiko. Ang bahagi tungkol sa pagliligaw ni Lam-ang kay Ines Kannoyan, nang dalhin niya ang kanyang tandang at aso sa bahay ng dalaga. Tumilaok ang tandang, at bumagsak ang isang bahay sa tabi. Tumahol ang aso, at muli itong tumayo. Ang mga bata sa Nalbuan ay tumatawa tuwing naririnig

nila ang bahaging iyon. Isang tandang na nagpapabagsak ng bahay. Isang asong nagpapatayo nito. Mga laruan ng isang bayaning mayabang.

Hindi na tumatawa si Hiraya ngayon.

Dahan-dahan, ibinaba niya ang bayong mula sa kanyang balikat at binuksan ito.

Sa loob ay may tatlong bagay.

Ang una ay isang tapis, isang telang hinabi na nakatiklop nang maayos. Nang buksan ito ni Hiraya, napasinghap siya. Kulay-krema ang tela, kupas na sa katandaan, ngunit ang disenyo ay malinaw pa rin: mga alon, mga isda, at, sa gitna, isang malaking bilog na kulay-pilak. Isang buwan. Sa gilid nito, sa maliliit na tahi ng sinulid na itim, ay may baybayin rin. Isang pangalan.

Ines.

Ang pangalawa ay isang maliit na gong na tanso, kasinlaki ng kanyang palad, may butas sa gilid para sa tali. Wala siyang maalala na ginamit ito ni Apo Sinang. Ngunit nang hawakan niya ito, naramdaman niya ang parehong init na nararamdaman niya tuwing umaawit siya. May gunita sa loob ng gong na ito, nakakulong, naghihintay.

Ang pangatlo ay isang piraso ng kawayan na hinati sa gitna, at sa loob nito, nakaukit nang pino, ay ilang linya ng baybayin. Ang sulat-kamay ay nanginginig, at alam ni Hiraya na isinulat ito ni Apo Sinang nang matanda na siya.

Binasa niya ito nang malakas, dahil iyon lamang ang paraan na alam niya para hindi ito makalimutan.

Ang dagat ay may utang. Singilin mo.

Ang tela ang tatakip. Ang tandang ang gigising. Ang aso ang magbabantay.

Ang gong ay para sa gabi kung kailan wala nang ibang tinig.

Patawarin mo ako, apo. Hindi ko na maalala ang iyong pangalan habang isinusulat ko ito. Ngunit alam kong mahal kita.

Nabitawan ni Hiraya ang kawayan.

Naupo siya sa itim na buhangin, sa paanan ng puntod ng isang bayaning namatay na bago pa man naisilang ang kanyang lola sa tuhod, at umiyak siya hanggang sa wala nang matirang luha. Ang aso ay lumapit at humiga sa tabi niya, idinikit ang mainit at matandang katawan nito sa kanyang hita. Ang tandang ay nanatili sa itaas ng bunton, tahimik, nanonood.

Hindi alam ni Hiraya kung gaano katagal siyang nakaupo roon. Nang muli siyang tumingala, nasa kanluran na ang araw.

At may isang taong nakatayo sa gilid ng bilog ng tuyong buhangin.

Nakasuot ito ng puti. Iyon ang unang napansin ni Hiraya: ang kaputian ng damit nito, malinis na malinis kahit sa gitna ng ilang na ito, na parang hindi ito tinatablan ng alikabok o pawis. Ang mukha nito ay pininturahan din ng puti, makapal na parang maskara, at sa ibabaw ng bibig nito ay may itim na guhit, isang tuwid na linya mula sa isang pisngi hanggang sa kabila.

Isang Pipi.

Bata pa ito. Iyon ang pangalawang napansin ni Hiraya. Sa ilalim ng pintura, ang mukha nito ay mukha ng isang dalagang hindi hihigit sa labimpitong taong gulang. Ngunit ang mga mata nito ay walang laman, parang mga bintana ng bahay na matagal nang iniwan.

May hawak itong kampilan.

Tumayo si Hiraya. Wala siyang sandata. Ang mayroon lamang siya ay isang maliit na gong, isang lumang tela, at isang epikong hindi niya alam kung paano gamitin para pumatay.

Pumasok ang Pipi sa bilog ng tuyong buhangin. Ang mga alon sa likod nito ay umurong, na parang natatakot.

Tumayo ang aso sa harap ni Hiraya. Nanginginig ang matatanda nitong mga binti, ngunit nakatayo ito. Naglabas ito ng mahinang ungol mula sa kaibuturan ng dibdib nito, isang tunog na mas matanda pa kaysa anumang aso na dapat mabuhay.

Hindi tumigil ang Pipi. Itinaas nito ang kampilan.

At tumilaok ang tandang.

Narinig na ni Hiraya ang libu-libong tandang sa kanyang buhay. Gumising siya sa tilaok ng mga ito tuwing umaga. Ngunit hindi pa siya nakarinig ng ganito.

Hindi ito tunog. Ito ay alon. Isang alon ng gintong liwanag na lumabas mula sa bibig ng tandang at tumama sa Pipi na parang hampas ng isang dambuhalang kamay. Lumipad ang kampilan mula sa mga kamay nito. Bumagsak ito sa buhangin, ang puting damit ay biglang marumi, at ang puting pintura sa mukha nito ay nabitak na parang tuyong putik.

At sa ilalim ng nabitak na pintura, nakita ni Hiraya na umiiyak ito.

Bumuka ang bibig ng Pipi. Ang itim na guhit sa ibabaw nito ay nabasag. At sa isang paos na tinig, na parang tinig ng isang taong matagal nang hindi nagsasalita, sinabi nito:

"Lawi. Ang pangalan ko ay Lawi."

Pagkatapos ay tila naalala nito kung nasaan ito. Lumaki ang mga mata nito sa takot. Tumayo ito, iniwan ang kampilan, at tumakbo palabas ng bilog, patungo sa mga bundok, hanggang sa naging isang puting tuldok na lamang ito sa lumulubog na liwanag.

Matagal na nakatayo si Hiraya, nakatitig sa direksyong pinuntahan nito.

Naaalala nila, naisip niya. Ang mga Pipi. Kapag narinig nila ang tamang tinig, naaalala nila ang kanilang mga pangalan.

Isinuko nila ang kanilang mga pangalan. Ngunit hindi nawala ang mga ito. Itinago lamang.

Nang dumilim, umupo si Hiraya sa tuktok ng burol, sa tabi ng buntot ng mga bato, kasama ang aso sa kanyang kandungan at ang tandang sa kanyang balikat. Hindi niya alam kung kailan ito lumipad doon. Mainit ito, at magaan, at amoy dagat at araw.

"Kailangan ko kayong pangalanan," sabi niya sa kanila. "Hindi ko alam ang mga pangalan ninyo sa epiko. Hindi kailanman sinabi."

Tumingin sa kanya ang aso.

"Ayong," sabi niya. Iyon ang tawag ng kanyang ama sa kanya noong bata pa siya, ang isa sa ilang bagay tungkol dito na naaalala pa niya. Kumawag ang buntot ng aso, isang beses, mahina.

Tumingin siya sa tandang. "Balitok," sabi niya. Ginto.

Hindi gumalaw ang tandang. Ngunit naramdaman ni Hiraya na tinanggap nito ang pangalan, na parang tinanggap ng isang hari ang isang handog na hindi naman niya kailangan.

Sa itaas, sumikat ang buwan. Hindi na ito pula. Ngunit mas maputla ito kaysa dati, at sa gilid nito, kung titigan nang matagal, may isang manipis na anino, parang bakas ng ngipin.

At sa dagat, malayo sa dalampasigan, nakita ni Hiraya na kumulo ang tubig. Isang malaking bula ang umakyat sa ibabaw, kasunod ang isa pa, at isa pa, na parang may isang bagay sa ilalim na napakalaki at napakatanda na humihinga.

Tumayo si Balitok sa kanyang balikat. Ibinuka nito ang mga pakpak nito. At nakaharap sa dagat, sa lugar kung saan kumukulo ang tubig, tumilaok ito nang isang beses, malakas at malinaw, na parang isang hamon.

Napagtanto ni Hiraya na hindi ito hamon para sa Bakunawa.

Ito ay para sa berkakan. Ang dambuhalang isda na lumamon kay Lam-ang tatlong daang taon na ang nakararaan.

Ang dagat ay may utang.

At oras na para singilin ito.

ITUTULOY

Natagpuan na ni Hiraya ang tandang. Ngayon,
kailangang ibalik ng dagat ang kinuha nito.

Dalawampu't dalawang kabanata pa ang kasunod sa *Ang Gintong Tandang*: ang mga buto sa buhangin, ang bundok ni Maria Makiling, ang tanikala ng higante, ang lupain ng Ibalon, at ang gabing bumangon ang Bakunawa.

AKLAT I · LUZON

Ang Gintong Tandang

AKLAT II · KABISAYAAN

Ang Dagat ng Pitong Kapatid

AKLAT III · MINDANAO

Ang Darangen ng Huling Buwan

Kunin ang buong aklat sa goldenboylabs.app

Mga tanong o rebyu: hello@goldenboylabs.dev